

Stipe Nimac – Bruno Seveso

**PRAKTIČNA TEOLOGIJA.
PROFIL JEDNE TEOLOŠKE DISCIPLINE
S OSVRTOM NA NJEZINE ZADAĆE U HRVATSKOJ
CRKVI I DRUŠTVU**

Ravnokotarski cvit, Lepuri, 2009., 248 str.

Nizu biblioteke “Ravnokotarski cvit,” Lepuri, pridruženo je još jedno vrijedno djelo, objavljeno početkom 2009. godine, a riječ je o koautorskoj knjizi pod nazivom *Praktična teologija. Profil jedne teološke discipline s osvrtom na njezine zadaće u hrvatskoj Crkvi i društvu*. Autori ove knjige dvojica su pastoralnih teologa, fra. Stipe Nimac iz Splita i Bruno Seveso iz Milana. Riječ je o autorima koji su, svaki na svom jezičnom području, među vodećim pastoralnim teolozima.

Nakon podužeg uvodnog dijela pod naslovom: *Pokušaj odredbe pojma praktične teologije*, slijede četiri poglavlja knjige: *I. Novost kršćanskog života. Struktura i uloga pastoralne teologije u vjerničkom iskustvu*, *II. Praktična teologija u današnjem kriznom vremenu*, *III. Individualizacija – izazov za crkvenu praksu? Ambivalentnost jednog znaka (post)moderne*, *IV. Župa, kultura i praktična teologija. O nekim zadacima praktične teologije u našoj Crkvi i društvu*. Na kraju donosi se i opširan bibliografski popis knjiga i članaka stranih i domaćih autora s područja pastoralne teologije i njoj bližih područja.

Doprinos ove knjige razvitku i produbljivanju teološko-pastoralne misli u Hrvatskoj izuzetno je važan. Nekoliko je bitnih činjenica koje idu tome u prilog. Prije svega, knjiga je u cjelini posvećena, s jedne strane, statusu praktične teologije u znanstvenom kurikulumu teoloških disciplina, kao i pitanju same njezine znanstvenosti, njezinog objekta i metode, a s druge je strane u bitnome usmjerena na isčitavanje konkretne pastoralne situacije u Hrvatskoj danas, kao i na operativno pastoralno djelovanje u istoj situaciji. To se posebice vidi u drugom dijelu knjige u kojem su razvijene izuzetno vrijedne

razradbe obzirom na proces individualizacije i njegovih posljedica na pastoralno djelovanje Crkve, zatim posebice obzirom na ulogu župne zajednice i na važnost pastoralne kulture koji u našoj situaciji tek treba biti ostvarivan kao jedan od neodgodivih prioriteta. Autor Nimac u tom smislu izlaže vrlo vrijedna zapažanja koja mogu i trebaju u bitnome pomoći unaprijeđenju ukupnog pastoralnog djelovanja u nas. U svome promišljanju polazi od važnosti unaprijeđenja takvog pastoralnog djelovanja koje će biti usmjereno promociji i zaštiti kršćanskih i istinskih ljudskih vrijednosti i kvaliteta, te zaštiti čovjekova dostojanstva. Pastoralno djelovanje Crkve nužno ide u tom smjeru (str. 11.).

Cijela je knjiga osobito značajna budući na jasan način pokazuje važnost i dubinu teološke discipline praktične teologije kao teološke (što joj se još uvijek često puta osporava), kao one čije su teološko dostojanstvo i znanstveno značenje i pristup neupitni. Nimac i Seveso u svojim zapažanjima to nedvojbeno pokazuju. Prof. Seveso trasira glavne smjerove diskursa o oznakama i statusu discipline polazeći od vezanosti i značenja pastoralne teologije kao znanosti koja je izraz brige za *kršćanski život* i u tom smislu određuje da “struktura djelovanja, svojstvena kršćanskom životu, i učenje koje se njime bavi, formiraju područje djelovanja pastoralne teologije. Teološko-pastoralni objekt ima svoje ishodište u faktorima koji pridonose oblikovanju djelovanja koje se rađa iz vjere i vezano je uz problematike koje ono sa sobom povlači“ (str. 41.). Na tim osnovama autor nastavlja raspravu o glavnim temama vezanim uz disciplinu. Donosi pregled tokova teološko-pastoralne misli i to na svim većim jezičnim područjima na kojima je njezin razvitak osobito zapažen, počevši od njemačkog na kojemu se ova disciplina i profilirala u znanstvenom kurikulumu. U ovom segmentu djelo pruža osobito vrijedan doprinos u tumačenju i povezivanju značenja nekih temeljnih izraza čiji je sadržaj bitni dio pastoralne stvarnosti, kao što su: dušobrižništvo, cjeloviti pastoral, posadašnjjenje, evangelizacija, nova evangelizacija, inkulturacija. Pod posebnim vidom isčitava se doprinos poznatog kapitalnog *Priručnika pastoralne teologije* koji je pod vodstvom Karla Rahnera izišao u nekoliko svezaka sredinom

šezdesetih godina prošlog stoljeća (1964-1972. godine) i koji je do sada ostavio možda i najveći utjecaj s obzirom na djela te vrste u pastoralnoj teologiji. Pored toga prezentirani su i najutjecajniji suvremeni priručnici. Nakon toga autor donosi vrlo vrijedne razradbe temeljnih elemenata discipline obzirom na predmet i sadržaj, ali i na metodu, posebice pritom razrađujući neke danas utjecajnije pristupe.

Od manjkavih elemenata, tj. onih koji bi bili potrebni dodatnih određenja, neke možemo posebice izdvojiti. Čini se da je u pitanju određivanja objekta discipline djelo puno bolje postavljeno nego u pitanju određivanja i specificiranja teološko-pastoralne metode. Pristup metodologiji zahtijevao bi detaljniju analizu i nekih metodoloških pokušaja danas pristutnih u teološko-pastoralnim djelima koji su ovdje ukratko spomenuti. Nadalje, kako i sami autori ističu (usp. str. 15., zatim str. 98 sl., te str. 149.), dodatno bi se trebalo pristupiti jasnijem i detaljnijem određenju odnosa specifičnog sadržaja koji se podrazumijeva pod nazivom "praktična" i onoga pod nazivom "pastoralna" teologija. Iako se o sadržaju ovih dvaju pojmova na različitim jezičnim područjima (kao što su npr. njemačko i talijansko) kod brojnih autora često puta govori bez jasnijeg određenja (pa to onda ostavlja dojam nepreglednost i pomanjkanja sustavnosti), bilo bi ipak potrebno sadržaj detaljnije specificirati. Naime, očito je da naziv "praktična" podrazumijeva puno šire područje razradbe od onoga što se, barem tradicionalno, podrazumijeva pod nazivom "pastoralna" teologija. Iako ova druga gotovo automatski povlači za sobom razumijevanje sadržaja pojma *pastir* i njegovu ulogu u pastoralu, čini se da je ipak (jasno, na adekvatan način određena) specifičnija i određenija, barem što se tiče specifičnog objekta discipline. U svakom slučaju detaljnije bi određenje u mnogome pomoglo u razjašnjavanju mnogih zavrzlama kojima i danas teološko-pastoralni diskurs obiluje u ovom smislu u brojnim djelima. Kao jednu problematičnu specifičnost moramo spomenuti povezivanje djela (citiranog u knjizi, tj. barem aludiranjem na njega) pastoralista Segia Lanze s pravcem koji se naziva "aplikativnim" (str. 120). Lanzin se, naime, pristup teološko-pastoralnoj materiji i metodologiji teško može označiti tim nazivom. Njegov pristup podrazumijeva specifič-

nu teološko-pastoralnu razradbu koja ima jako malo zajedničkog sa sadržajem termina 'aplikativno' uzetog u strogom smislu riječi.

Na kraju ove knjige donesen je jedan od do sada, čini se, najpotupnijih popisa teološko-pastoralne literature na našem jezičnom području i to s popisom djela i stranih i hrvatskih autora (i to po kategorijama). Obilno korištena literatura u samom djelu toj činjenici daje dodatnu težinu i važnost. Sve u svemu, riječ je o jednom važnom i vrlo korisnom djelu koje će zasigurno biti poticaj daljnjem znanstvenom djelovanju na produbljivanju teološko-pastoralne misli kod nas.

Nikola Vranješ